

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Urszula Iwanowska (spr.)

Sędziowie SA: Beata Górską

Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2018 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z odwołania Z. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o emeryturę

na skutek skargi ubezpieczonego o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 19 września 2017 r., sygn. akt III AUa 39/17

postanawia:

I. odrzucić skargę o wznowienie postępowania;

II. zasądzić od Z. F. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górską

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 10 lutego 2018 r. Z. F., reprezentowany przez pełnomocnika, złożył skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 39/17, w której wniósł o:

- wznowienie przedmiotowego postępowania,

- zmianę powyższego wyroku poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 15 listopada 2016 r., sygn. akt VI U 775/16 i poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 23 marca 2015 r., odmawiającej prawa do emerytury oraz decyzji organu rentowego z dnia 8 maja 2015 r. uchylającej w decyzji z dnia 23 marca 2015 r. część dotyczącą wyliczenia stażu w warunkach szczególnych i przyznanie prawa do emerytury od dnia 5 stycznia 2015 r.,

- zwrócenie się do Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie IX Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o przekazanie akt postępowania o zabezpieczenie dowodu z zeznań świadka H. R. (sygn. akt IX Uo 3/18), celem przeprowadzenia tego dowodu w niniejszym postępowaniu, ewentualnie wniósł o wezwanie świadka H. R. na rozprawę i przeprowadzenie dowodu z jego zeznań – na okoliczność rodzaju i charakteru świadczonej przez Z. F. pracy w okresie zatrudnienia w (...), w szczególności pracy w warunkach szczególnych,

- przeprowadzenie dowodu z zeznań Z. F. w charakterze strony na okoliczność momentu powzięcia informacji na temat świadka H. R., w tym miejsca zamieszkania i kontaktu ze świadkiem, braku wiedzy w tym zakresie w toku postępowania,

- zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w S. na rzecz Z. F. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że wyrokiem z dnia 24 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie Z. F., wniesione na decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmawiającą prawa do emerytury po osiągnięciu 60-ego roku życia. Na skutek apelacji ubezpieczonego Sąd Apelacyjny w Szczecinie w dniu 24 maja 2016 r. uchylił zaskarżony wyrok z powodu nieważności i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Szczecinie. Rozpoznając sprawę ponownie, wyrokiem z dnia 15 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Wskutek kolejnego zaskarżenia powyższego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 września 2017 r. oddalił apelację. Sąd ten podzielił bowiem stanowisko sądu pierwszej instancji, iż ubezpieczony wykazał jedynie 14 lat, 11 miesięcy i 9 dni stażu pracy w warunkach szczególnych, a dla przyznania wcześniejszej emerytury konieczne jest legitymowanie się co najmniej 15-letnim stażem pracy. Pozostałe przesłanki niezbędne do przyznania tego świadczenia zostały przez ubezpieczonego spełnione.

Ubezpieczony podkreślił, że w rzeczywistości legitymuje się wymaganym stażem pracy, jednakże z uwagi na znaczny upływ czasu i wielość pracodawców

w toku postępowania napotykał na trudności w odnajdowaniu świadków mogących potwierdzić faktyczny charakter wykonywanych przez niego czynności w trakcie zatrudnienia. Dokumentacja składająca się na akta osobowe pracownika (ubezpieczonego) również ze względu na upływ czasu nie potwierdza charakteru pracy ubezpieczonego, a co za tym idzie dowody osobowe okazują się niezbędne do dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych.

Skarżący podniósł, że już po zakończeniu postępowania powziął informację na temat świadka H. R. (w szczególności miejsca jego zamieszkania), którego zeznania na okoliczność zatrudnienia w (...) oraz pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Świadek bowiem był wówczas osobą, która kierowała ubezpieczonego do prac, a więc miał największą wiedzę na temat charakteru wykonywanych przez niego obowiązków.

W związku z faktem, iż jakkolwiek kontakt Z. F. z H. R. możliwy był dopiero, gdy postępowanie zostało zakończone, jako że ubezpieczony dopiero wówczas z trudem go odnalazł z pomocą innego świadka – J. K., ubezpieczony nie mógł skorzystać z tego środka dowodowego w toku postępowania.

Ponadto skarżący wskazał, że odnalazł świadka H. R. 30 listopada 2017 r. Wówczas pozyskał informację o tym, iż świadek ten żyje i mógłby potwierdzić istniejący w okresie zatrudnienia stan faktyczny. Stwierdzić więc można, że został zachowany trzymiesięczny termin do wniesienia niniejszej skargi, liczony od dnia, kiedy strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. Ze względu na wiek ubezpieczonego większość jego byłych współpracowników już nie żyje, a co za tym idzie, Z. F. nie miał szerokich możliwości w poszukiwaniu kontaktu z osobami mogącymi potwierdzić charakter jego pracy, w tym ze wskazanym powyżej świadkiem.

Zdaniem ubezpieczonego oczywistym wydaje się być, iż zeznania złożone przez H. R. mogą mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy

i realnie wpłynąć na treść orzeczenia, jako że dotyczyć mają kluczowych zagadnień, tj. kwestii pracy Z. F. w spornym okresie w (...) i pracy w szczególnych warunkach. Ponadto ubezpieczony nie mógł z nich uprzednio skorzystać z przeszkód obiektywnych, jako że odnalezienie H. R. wiązało się z licznymi trudnościami.

Ubezpieczony nadmienił, że z uwagi na fakt, iż H. R. jest osobą w podeszłym wieku i cechuje się złym stanem zdrowia dowód z jego zeznań został zabezpieczony w toku postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym Szczecin –

Centrum w Szczecinie IX Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. IX Uo 3/18. Posiedzenie Sądu w sprawie z wniosku o zabezpieczenie dowodu odbyło się w dniu 2 lutego 2018 r.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy wniósł o jej odrzucenie w całości, ewentualnie jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że wskazywany przez ubezpieczonego środek dowodowy w postaci zeznań świadka H. R. nie jest środkiem dowodowym, z którego strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, a zatem nie stanowi okoliczności w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., bowiem środki dowodowe były ubezpieczonemu znane (znał on nazwiska osób, które mogły mieć wiedzę odnośnie okoliczności mających istotne znaczenie dla ustalenia jego prawa do emerytury). Wykrycie natomiast, o którym mowa w art. 403 § 2 k.p.c., odnosi się do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych i wówczas nieujawnialnych, bo nieznanymi stronie i dla niej niedostępnymi, chodzi tu o brak świadomości strony w przedmiocie ich istnienia, tym samym „wykrycie” stoi w opozycji do „pojawienia” się nowych środków dowodowych. Tylko z faktami i dowodami nieznanymi stronie ustawodawca wiąże możliwość wznowienia postępowania. W niniejszym przypadku taka sytuacja nie miała miejsca, albowiem ubezpieczony miał świadomość istnienia środków dowodowych, tj. znał osoby, które mogły mieć wiedzę w przedmiocie okoliczności, które chciał udowodnić w postępowaniu sądowym. Okoliczność braku możliwości wskazania adresu świadka, przywoływana przez skarżącego, jako usprawiedliwienie do zastosowania przesłanki wznowieniowej i na tej podstawie wzruszenie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, jest nieuzasadniona, bowiem brak wiedzy w tym przedmiocie nie może być traktowany jako fakt nieujawnialny albo stronie nieznanymi i dla niej niedostępny. Ubezpieczony próbę ustalenia adresu świadka podjął dopiero po negatywnym dla siebie rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie w przedmiocie ustalenia prawa do emerytury. Fakt ustalenia danych zamieszkania świadka, o którego istnieniu wiedział, potwierdza jednoznacznie, iż nie można tu mówić o obiektywnej niemożliwości działania, bowiem nic nie stało na przeszkodzie, aby stosowne kroki zostały podjęte przez skarżącego na etapie wcześniej toczącej się sprawy.

Dalej organ rentowy wskazał, iż w analogicznej sprawie Sąd Apelacyjny w Szczecinie w orzeczeniu z dnia 26 listopada 2013 r. (portal orzecznictwa sądów powszechnych) odrzucił skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem stwierdzając, iż podstawą do wznowienia postępowania oraz uznania, że świadek był dowodem „nieujawnialnym” dla ubezpieczonego nie może być fakt, że ubezpieczony miał trudności z ustaleniem adresu świadka. Podobnie orzekł Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie o sygn. akt III AUa 199/14.

W przypadku przyjęcia sprawy przez Sąd do rozpoznania na nowo organ rentowy wniósł o oddalenie skargi jako bezzasadnej wskazując, iż w sprawie przeprowadzono prawidłowe i wyczerpujące postępowanie dowodowe. Na okoliczność pracy ubezpieczonego w (...) został już przeprowadzony dowód z zeznań świadka J. K., jak i przeprowadzono dowód z akt osobowych pochodzących ze spornego okresu. Na podstawie tych środków dowodowych ustalono, iż ubezpieczony pracował na stanowisku ślusarza - hydraulika. W aktach osobowych brak jest jakiegokolwiek wzmianki, która potwierdzałaby, że ubezpieczony pracował na stanowisku w szczególnych warunkach (w przeciwieństwie do akt osobowych świadka). Jednocześnie wnoszący odpowiedź wskazał, że zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem sądowym, pierwszeństwo w ustalaniu czy była wykonywana praca w szczególnych warunkach, ma dokumentacja osobowa. Zeznania świadka w tej mierze nie mogą zmierzać do jej obalenia.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Przedmiotowa skarga o wznowienie postępowania podlega odrzuceniu na podstawie art. 410 k.p.c., bowiem nie została oparta na ustawowej podstawie.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka prawnego. Przepisy ją wprowadzające, zmierzając do wzruszenia prawomocnego orzeczenia poza tokiem instancji i zastąpienia wydanego orzeczenia nowym, muszą być wykładane ściśle,

a wskazane przez stronę podstawy poddane restrykcyjnej ocenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2005 r., IV CK 57/05, LEX nr 604050).

Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Jak przyjęto w orzecznictwie Sądu Najwyższego, skarga o wznowienie postępowania nie opiera się na ustawowej podstawie w rozumieniu tego przepisu zarówno wtedy, gdy przytoczona w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wznowienia (art. 401, art. 401¹, art. 403 k.p.c.), jak i wówczas, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, lecz w rzeczywistości nie wystąpiła (por. postanowienie z dnia 25 maja 2012 r., I CZ 35/12, LEX nr 1214537). Ten dominujący pogląd przyjmuje, że badanie oparcia skargi na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa rzeczywiście istnieje. Odmienne stanowisko przyjmuje natomiast, że na tym etapie postępowania ocena podstaw skargi ogranicza się do ustalenia, czy skarżący wskazuje podstawę wznowienia odpowiadającą jednej z podanych w Kodeksie postępowania cywilnego,

a zatem badanie następuje jedynie od strony formalnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011 r., V CZ 50/11, LEX nr 898284). Sąd Apelacyjny podziela stanowisko pierwsze i wyraża pogląd, że w sytuacji takiej, jak w niniejszym postępowaniu, gdy strona skarżąca wyraźnie oznacza podstawę wznowienia i okoliczności ją uzasadniające, a w sposób niewątpliwy nie odpowiadają one przesłankom określonym w art. 401-403 k.p.c., wtedy skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, co uzasadnia jej odrzucenie na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

W niniejszej sprawie Z. F. jako podstawę wniesienia skargi

o wznowienie postępowania wskazał art. 403 § 2 k.p.c., powołując się przy tym na okoliczność powzięcia informacji na temat świadka H. R.

(w szczególności jego miejsca zamieszkania), którego zeznania - w ocenie skarżącego - mogłyby mieć istotny wpływ na wynik sprawy. W uzasadnieniu skargi pełnomocnik ubezpieczonego podniósł, iż Z. F. nie mógł uprzednio skorzystać z zeznań wskazanego świadka z przeszkód obiektywnych, jako że odnalezienie H. R. wiązało się z licznymi trudnościami. W związku z faktem, że jakkolwiek kontakt Z. F. z H. R. możliwy był dopiero, gdy postępowanie zostało zakończone, ponieważ ubezpieczony dopiero wówczas z trudem odnalazł go z pomocą innego świadka - J. K., ubezpieczony nie mógł skorzystać z tego środka dowodowego w toku poprzedniego postępowania.

Analizując treść przedmiotowej skargi, jak również poddając ocenie dotychczasowy przebieg postępowania w sprawie, należy stwierdzić, że brak było warunków umożliwiających skuteczne złożenie przez ubezpieczonego skargi

o wznowienie postępowania opartej na przesłance z art. 403 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego skarżący nie wykazał bowiem, że w sprawie pojawił się nowy środek dowodowy, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy, a z którego strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z treścią powołanego art. 403 § 2 k.p.c. podstawą wznowienia postępowania może być późniejsze wykrycie okoliczności faktycznych i środków dowodowych. Wykrycie rozumieć należy jako dowiedzenie się o istnieniu okoliczności faktycznych lub dowodów w zakresie umożliwiającym powołanie się na nie. Późniejsze wykrycie jest więc dowiedzeniem się o nich w czasie, w którym powołanie powyższych środków w zakończonym postępowaniu było już niemożliwe (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 marca 2014 r., III AUa 1013/13, LEX nr 1438156). Jednocześnie trzeba zwrócić uwagę na stanowisko doktryny, jak i orzecznictwo Sądu Najwyższego, które jest w zasadzie jednolite, zgodnie z którym okoliczności i dowody później wykryte to takie okoliczności, które w poprzednim postępowaniu były w ogóle nieujawnione i były nieznanne stronom. Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów, które poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym, powinno być dla strony skarżącej „nieujawnialne”. Fakty zaś ujawniane, czyli te, które strona powinna znać, tj. miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu. Stąd określona w art. 403 § 2 k.p.c. podstawa skargi o wznowienie postępowania nie zachodzi, jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość powołania się na okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie

było następstwem jej zaniedbań, opieszałości, zapomnienia czy błędnej oceny potrzeby ich powołania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, LEX nr 78214; z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 2/04, LEX nr 1232821 oraz z dnia 25 maja 2011 r., II CZ 3/11, LEX nr 1318372). Przywołać w tym miejscu wypada także pogląd Sądu Najwyższego, który stwierdził, że podstawą wznowienia musi być okoliczność lub środek dowodowy, istniejący w czasie trwania poprzedniego postępowania, lecz obiektywnie niemożliwy do ujawnienia dla strony w tym postępowaniu, a więc wówczas „nieujawniany” (postanowienie z dnia 14 listopada 2013 r., IV CZ 79/13, LEX nr 1399914).

W ocenie Sądu Apelacyjnego z twierdzeń przytoczonych w treści skargi wywieść należy wniosek, że niewiedzą o adresie świadka ubezpieczony usprawiedliwia teraz przyczyny, dla których zaniechał zgłoszenia wniosku dowodowego w toku zakończonego już procesu. Podkreślić należy, iż nawet gdyby przyjąć, że istotnie skarżący nie znał adresu H. R., to i tak okoliczność ta nie mogłaby sama z siebie stanowić podstawy skargi o wznowienie postępowania. Jak bowiem wskazuje Sąd Najwyższy, należy odróżnić zgłoszenie znanego stronie dowodu na istotne dla sprawy okoliczności od możliwości jego przeprowadzenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., II CSK 194/13, niepublikowane). W niniejszej sprawie Z. F. od początku trwania procesu miał świadomość, iż świadek H. R. posiada wiedzę o charakterze jego pracy w spornym okresie zatrudnienia, a zatem o okolicznościach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, mimo to z możliwości przeprowadzenia dowodu z zeznań tego świadka nie skorzystał, jak wynika bowiem z akt sprawy III AUa 39/17, nie zgłosił takiego wniosku. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zaniechanie uczynione uprzednio nie może obecnie stanowić uzasadnionej podstawy do wzruszania prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie. Postępowanie prowadzone w wyniku skargi o wznowienie postępowania nie może być bowiem sposobem naprawienia błędów popełnionych przez strony w procesie. Dlatego też niemożność skorzystania z powołania nowych faktów lub dowodów musi być rozumiana jako zupełna nieznanomość jakiegoś faktu czy dowodu, a nie niemożność zaprezentowania go sądowi (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 18 listopada 2014 r., III AUa 199/14, LEX nr 1587314).

Reasumując, stwierdzić należy, że skoro skarżący mógł skorzystać ze środków dowodowych, na które powołuje się w skardze o wznowienie (przesłuchanie H. R.), to wniesiona skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia i zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. należało ją odrzucić. Analiza argumentów zawartych w treści skargi o wznowienie postępowania, zdaniem sądu odwoławczego nie pozostawia wątpliwości co do tego, że brak jest podstaw procesowych do wznowienia postępowania w sprawie. Argumentacja skarżącego zmierza bowiem w istocie do poważania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego tylko z tej przyczyny, że jest on dla strony niekorzystny.

Mając na uwadze przedstawioną wyżej argumentację, Sąd Apelacyjny odrzucił skargę o wznowienie postępowania, stosownie do treści art. 410 § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1

i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., ustalając ich wysokość w oparciu o § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

SSA Jolanta Hawryszko SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska